

WERKBOND TENTOONSTELLING KEULEN. FABRIEKSGEBOUW, ONTW. DOOR M. GROPIUS TE BERLIJN.

OP DE TENTOONSTELLING VAN DEN DUITSCHEN WERKBOND TE KEULEN.

Wel zelden is een tentoonstelling met zoo-veel belangstelling verwacht als juist de Werkbondtentoonstelling! De groote, grafische expositie te Leipzig, de kleine maar toch uiterst belangrijke van de Kunstenaarskolonie te Darmstadt zijn er bijna door op den achtergrond gedrongen.

Nu is deze Deutsche Werkbond op zichzelf reeds een interessante verschijning op kunstgebied. Hij wil een hecht verband brengen tusschen de kunst, den handel en de industrie om gezamenlijk den veelal heerschenden wansmaak bij het publiek te lijf te gaan.

Dat is een opgave, die men niet gering kan schatten en een, die wellicht alleen in het Deutsche Rijk opgelost zal kunnen worden. Want meer dan in andere landen heeft een deel der industrieelen daar het belang ingezien, dat kunstenaarsarbeid voor hun produkten zou kunnen hebben.

En dit is juist! Wanneer het nijverheidsprodukt van een land weer een bepaald artistiek karakter gaat krijgen, zooals dit in vroeger eeuwen het geval is geweest, zal het op den duur een voorsprong krijgen op die van andere landen, welke kosmopolitisch kleurloos zijn.

Verder kan de kunstenaarsgeest bij de inrichting van lokalen, verkoopruijnten, re-

klame- en drukwerken belangrijke diensten verrichten, die beter dan alles verder het aanzien der firma kunnen verhoogen, in sterke mate de aandacht op het geproduceerde zelf kunnen vestigen.

De meerdere kosten worden reeds daardoor gedekt en in vele gevallen zal het mogelijk zijn met hetzelfde materiaal en denzelfden arbeidstijd een esthetisch hooger staand produkt te verkrijgen.

Vandaar, dat 't bij de Deutsche groot-industrie geen ongewoon verschijnsel meer is, naast de technische en rechtsgeleerde adviseurs een artistiek raadsman te vinden.

Men kan ook verder gaan — en ongetwijfeld moet het daarheen — en spreken van den veredelenden invloed, die een meer artistieke omgeving op de arbeiders zelf kan hebben. Men behoeft slechts aan die oude, vuile, berookte fabriekslokalen te denken om diep na te voelen, hoe ontzettend geestdoodend het moet zijn, daar dag in, dag uit te arbeiden, hoe geestverminkend het is in deze slecht-geventileerde, dikwijls slecht verlichte lokalen het grootste gedeelte van zijn leven door te brengen! Is het wonder, dat die arbeider naar den drank grijpt om geestelijk opgejaagd te worden?

Die grootere zorg voor fabrieken en werkplaatsen ligt tevens geheel in de lijn van onzen tijd. Het is met de hygiëne begonnen, die voor licht, lucht en zindelijkheid gezorgd heeft. Het fijner wordend mechanisme van enkele machines verlangt tevens een meer